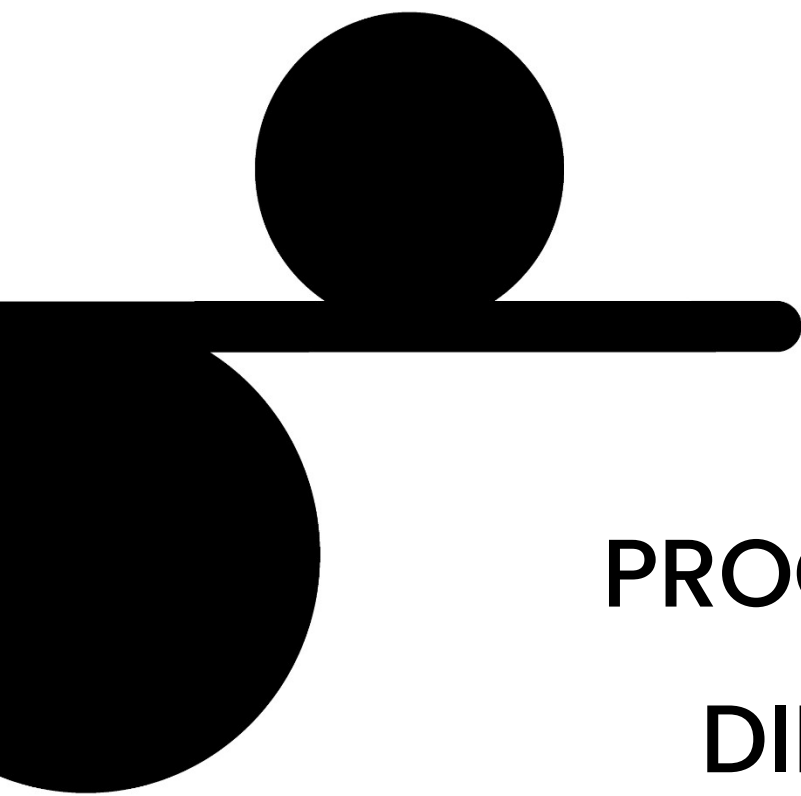
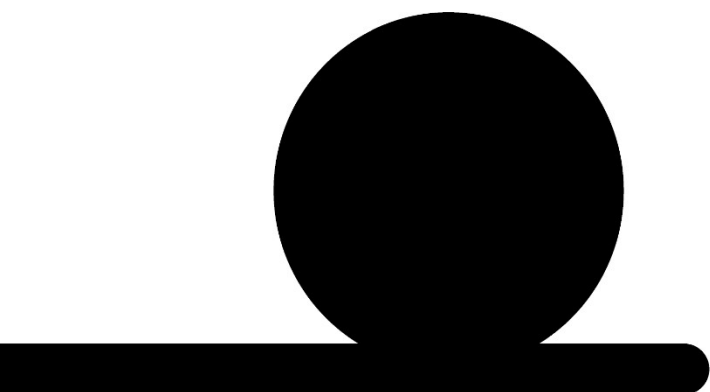

Conservatori Professional
de Música Mestre Tàrrrega
de Castelló

PROGRAMACIÓ
DIDÀCTICA
MÚSICA DE CAMBRA

Índex

Les competències clau i els objectius.....	24
Les competències clau en el currículum.....	24
Estratègies metodològiques per a treballar per competències a l'aula.....	25
Objectius.....	29
Objectius Generals en els Ensenyaments Professionals.....	29
Objectius Específics en els Ensenyaments Professionals.....	29
Objectius Propis en els Ensenyaments Professionals.....	31
Continguts.....	31
Continguts Propis en els Ensenyaments Professionals.....	31
Metodologia.....	32
Avaluació.....	33
Criteris d'avaluació generals.....	33
Criteris d'avaluació propis.....	34
Criteris d'avaluació específics.....	34
Procediments d'avaluació.....	35
Criteris de promoció.....	35
Procediment de recuperació del curs anterior.....	36
Mínims exigibles.....	36
Procediment de recuperació durant el curs.....	37
Recuperació en les proves extraordinàries.....	37
Pèrdua de l'avaluació contínua.....	37
Límit de permanència.....	37
Activitats.....	37
Pròpies.....	38
Materials.....	38
Repertori, bibliografia i recursos didàctics.....	38
Distribució temporal dels continguts per cursos i trimestres.....	39
Consideracions generals.....	39
TERCER D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS.....	40

Distribució temporal dels continguts.....	41
QUART D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS.....	44
Distribució temporal dels continguts.....	45
Competències específiques.....	46
CINQUÈ D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS.....	48
Distribució temporal dels continguts.....	49
Competències específiques.....	50
SISÈ D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS.....	52
Distribució temporal dels continguts.....	53
Competències específiques.....	54
Atenció a la diversitat.....	56
TIC i mesures de sensibilització.....	56
Pla de convivència.....	56

Introducció

La música de cambra és, en si mateixa, una activitat globalitzadora, tant a l'hora de posar en pràctica els coneixements teòrics com per a posar en comú les capacitats tècniques i els criteris estètics dels alumnes.

La diferència existent entre els diferents cursos està en l'aprofundiment en els objectius i continguts i de nivell de dificultat, tant individual com col·lectiva, de les obres triades per a la pràctica cambrística. És, per tant, requerisc aclarir que els objectius propis són els mateixos per a cadascun dels cursos dels Ensenyaments Professionals.

Competències

Les competències que s'arrepleguen en aquesta programació s'han establert de conformitat amb els resultats de la investigació educativa i amb les tendències europees arreplegades en la Recomanació 2006/962/EC, del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre de 2006, sobre les competències clau per a l'aprenentatge permanent. Aquestes competències es descriuen, s'indica la seua finalitat i aspectes distintius, i es posa de manifest, en cadascuna d'elles, les claus de desenvolupament que ha d'aconseguir tot l'alumnat referides al final de l'ensenyament professional de música, però el desenvolupament de la qual ha d'iniciar-se des del començament de l'escolarització, de manera que la seua adquisició es realitze de manera progressiva i coherent al llarg de les diferents etapes educatives.

Les competències clau hauran d'estar estretament vinculades als objectius definits per a l'Ensenyament Professional de Música. Aquesta vinculació afavoreix que la consecució d'aquests objectius al llarg de la vida acadèmica porte implícit el desenvolupament de les competències clau, perquè totes les persones puguin aconseguir el seu desenvolupament personal i aconseguir una correcta incorporació en la societat.

Un enfocament metodològic basat en les competències clau i en els resultats d'aprenentatge comporta importants canvis en la concepció del procés

d'ensenyament-aprenentatge, canvis en l'organització i en la cultura escolar; requereix l'estreta col·laboració entre els docents en el desenvolupament curricular i en la transmissió d'informació sobre l'aprenentatge dels alumnes i alumnes, així com canvis en les pràctiques de treball i en els mètodes d'ensenyament.

Les competències clau del currículum en el Sistema Educatiu Espanyol són les següents:

1. Competència lingüística. És el resultat de l'acció comunicativa dins de pràctiques musicals i socials determinades, en les quals l'individu actua amb altres interlocutors i a través de textos en múltiples modalitats, formats i suports. Aquestes situacions i pràctiques poden implicar l'ús de diferents llenguatges musicals, en diversos àmbits i de manera individual o col·lectiva. Per a això l'individu disposa del seu repertori musical, però ajustat a les experiències comunicatives que experimenta al llarg de la vida. Els diferents llenguatges musicals que utilitza poden haver tingut vies i temps distints d'adquisició i constituir, per tant, experiències d'aprenentatge musicals, tant populars com d'una altra índole.

Aquesta visió de la competència en comunicació lingüística vinculada amb pràctiques musicals determinades ofereix una imatge de l'individu com a agent comunicatiu que produeix, i no sols rep, missatges a través de les diferents manifestacions musicals amb diferents finalitats. Valorar la rellevància d'aquesta afirmació en la presa de decisions educatives suposa optar per metodologies actives d'aprenentatge (aprenentatge basat en tasques i projectes, en problemes, en reptes, etcètera), ja siguin aquestes en llenguatges musicals avantguardistes i actuals, enfront d'opcions metodològiques més tradicionals.

A més, la competència en comunicació lingüística musical, representa una via de coneixement i contacte amb la diversitat cultural que implica un factor d'enriquiment per a la pròpia competència i que adquireix una particular rellevància en el cas de les músiques d'altres cultures. Per tant, un enfocament intercultural en l'ensenyament i l'aprenentatge de les diferents músiques implica

una important contribució al desenvolupament de la competència en comunicació lingüística musical de l'alumnat.

Aquesta competència és, per definició, sempre parcial i constitueix un objectiu d'aprenentatge permanent al llarg de tota la vida. Per això, perquè es produïska un aprenentatge satisfactori de les diferents músiques, és determinant que es promoguen uns contextos d'ús de llenguatges musicals rics i variats, en relació amb les tasques que s'han de realitzar i els seus possibles interlocutors, textos i intercanvis comunicatius.

La competència en comunicació lingüística musical és extremadament complexa. Es basa, en primer lloc, en el coneixement del component lingüístic musical. Però a més, com es produeix i desenvolupa en situacions comunicatives concretes i contextualitzades, l'individu necessita activar el seu coneixement del component pragmàtic-discursiu i sociocultural.

Aquesta competència precisa de la interacció de diferents destreses, ja que es produeix en múltiples modalitats de comunicació i en diferents suports. Des de l'oralitat i l'escriptura fins a les formes més sofisticades de comunicació audiovisual o mediata per la tecnologia, l'individu participa d'un complex entramat de possibilitats comunicatives gràcies a les quals expandeix la seua competència i la seua capacitat d'interacció amb altres individus. Per això, aquesta diversitat de modalitats i suports requereix d'una alfabetització musical més complexa, recollida en el concepte d'alfabetitzacions múltiples, que permeta a l'individu la seua participació com a ciutadà actiu.

La competència en comunicació lingüística musical és també un instrument fonamental per a la socialització i l'aprofitament de l'experiència educativa, per ser una via privilegiada d'accés al coneixement dins i fora de l'escola. Del seu desenvolupament depèn, en bona part, que es produïsqen diferents tipus d'aprenentatge en diferents contextos, formals, informals i no formals. En aquest sentit, és especialment rellevant en el context escolar la consideració de la lectura com a destresa bàsica per a l'ampliació de la competència en comunicació lingüística musical i l'aprenentatge. Així, el llenguatge musical és la principal via

d'accés a totes les àrees, per la qual cosa el contacte amb una diversitat de textos resulta fonamental per a accedir a les fonts originals del saber. Per això, on manifesta la seua importància, de forma més palesa, és en el desenvolupament de les destreses que condueixen al coneixement dels textos musicals, no sols en la seua consideració com a cànnon artístic o en la seua valoració com a part del patrimoni cultural, sinó, sobretot, i principalment, com a font de gaudi i aprenentatge al llarg de la vida.

- Des d'aquesta perspectiva, és recomanable que el centre educatiu siga la unitat d'acció per al desenvolupament de la competència en comunicació lingüística musical. En aquest sentit, actuacions com el disseny d'un Projecte Artístic Musical de Centre que forme part del propi Projecte Educatiu de Centre, un Pla Lector o unes estratègies per a l'ús de la Biblioteca i Fonoteca Escolar com a espai d'aprenentatge i gaudi permeten un tractament més global i eficaç de la competència en comunicació lingüística musical en els termes ací expressats.
- La competència en comunicació lingüística musical s'inscriu en un marc d'actituds i valors que l'individu posa en funcionament: el respecte a les normes de convivència; l'exercici actiu de la ciutadania; el desenvolupament d'un esperit crític; el respecte als drets humans i el pluralisme; la concepció del diàleg com a eina primordial per a la convivència, la resolució de conflictes i el desenvolupament de les capacitats afectives en tots els àmbits; una actitud de curiositat, interès i creativitat cap a l'aprenentatge i el reconeixement de les destreses inherents a aquesta competència (lectura, conversa, escriptura, etcètera) com a fonts de plaer relacionada amb el gaudi personal i la promoció i la pràctica del qual són tasques essencials en el reforç de la motivació cap a l'aprenentatge.

En resum, per a l'adequat desenvolupament d'aquesta competència resulta necessari abordar l'anàlisi i la consideració dels diferents aspectes que intervenen en ella, a causa de la seua complexitat. Per a això, s'ha d'atendre els cinc components que la constitueixen i a les dimensions en les quals es

concreten:

- El component lingüístic musical que comprèn diverses dimensions: la lèxica, la gramatical, la semàntica, la fonològica, l'ortogràfica i l'ortoèpica, entesa aquesta com l'articulació correcta del so a partir de la representació gràfica de la música.
- El component pragmàtic-discursiu contempla tres dimensions: la soci-musical (vinculada amb l'adequada producció i recepció de missatges en diferents contextos socials); la pragmàtica (que inclou les microfuncions comunicatives i els esquemes d'interacció); i la discursiva (que inclou les macrofuncions textuais i les qüestions relacionades amb els gèneres discursius).
- El component sociocultural inclou dues dimensions: la que es refereix al coneixement del món i la dimensió intercultural.
- El component estratègic permet a l'individu superar les dificultats i resoldre els problemes que sorgeixen en l'acte comunicatiu. Inclou tant destreses i estratègies comunicatives per a la lectura, l'escriptura, la interpretació musical, l'escolta, com a destreses vinculades amb el tractament de la informació, la lectura multimodal i la producció de textos electrònics en diferents formats; així mateix, també formen part d'aquest component les estratègies generals de caràcter cognitiu, metacognitiu i socioafectives que l'individu utilitza per a comunicar-se eficaçment, aspectes fonamentals en l'aprenentatge de les altres cultures musicals estrangeres.
- Finalment, la competència en comunicació lingüística musical inclou un component personal que intervé en la interacció comunicativa en tres dimensions: l'actitud, la motivació i els trets de personalitat.

2. Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. La competència matemàtica i les competències bàsiques en ciència i tecnologia indueixen i enforteixen alguns aspectes essencials de la formació de les persones que resulten fonamentals per a la vida.

En una societat on l'impacte de les matemàtiques, les ciències i les tecnologies és determinant, la consecució i sostenibilitat del benestar social exigeix conductes i

presa de decisions personals estretament vinculades a la capacitat crítica i visió raonada i raonable de les persones. A això contribueixen la competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia, les quals estan incloses en l'ensenyament musical a través de les seues diferents assignatures: a) La competència matemàtica implica la capacitat d'aplicar el raonament matemàtic i les seues eines per a descriure, interpretar i predir diferents fenòmens en el seu context, igual que ocorre en les estructures musicals. La competència matemàtica musical requereix de coneixements sobre les mesures i les estructures que componen les obres musicals, així com de les operacions i les representacions harmòniques, i la comprensió dels termes que comporten aquestes representacions.

L'ús d'eines matemàtiques, dins de l'ensenyament musical, implica una sèrie de destreses que requereixen l'aplicació dels principis i processos matemàtics en diferents contextos, ja siguin personals, socials, professionals o científics, així com per a emetre judicis fundats i seguir cadenes argumentals en la realització de càlculs, l'anàlisi de gràfics i representacions harmòniques i la manipulació d'expressions musicals, incorporant els mitjans digitals quan siga oportú. Forma part d'aquesta destresa la creació de descripcions i explicacions musicals que porten implícites la interpretació de resultats compositius i la reflexió sobre la seua adequació al context, igual que la determinació de si les solucions són adequades i tenen sentit en la situació en què es presenten.

Es tracta, per tant, de reconèixer el paper que exerceixen les estructures matemàtic-musicals en el món i utilitzar els conceptes, procediments i eines per a aplicar-los en la resolució dels problemes que puguem sorgir en una situació determinada al llarg de la vida. L'activació de la competència matemàtica suposa que l'aprenent és capaç d'establir una relació profunda entre el coneixement conceptual i el coneixement procedimental, implicats en la resolució d'una tasca matemàtic-musical determinada. La competència matemàtica inclou una sèrie d'actituds i valors que es basen en el rigor, el respecte a les dades i la veracitat. Així doncs, per a l'adequat desenvolupament de la competència matemàtica resulta

necessari abordar quatre àrees relatives als signes musicals, l'harmonia, la geometria musical, interrelacionades de formes diverses:

- L'espai i la forma: inclouen una àmplia gamma de fenòmens que es troben en el nostre món musical, visual i físic: patrons, propietats dels objectes, posicions, direccions i representacions d'ells; descodificació i codificació d'informació visual i musical, així com navegació i interacció dinàmica amb formes reals, o amb representacions. La competència matemàtic-musical en aquest sentit inclou una sèrie d'activitats com la comprensió de la perspectiva, l'elaboració i lectura de partitures, la transformació de les formes amb i sense tecnologia, la interpretació de vistes d'escenes tridimensionals des de diferents perspectives i la construcció de representacions de formes musicals.
- El canvi i les relacions: el món desplega multitud de relacions temporals i permanents entre els objectes i les circumstàncies, on els canvis es produeixen dins de sistemes d'objectes interrelacionats. Tenir més coneixements sobre el canvi i les relacions suposa comprendre els tipus fonamentals de canvi i quan tenen lloc, amb la finalitat d'utilitzar models músic-estructurals adequats per a descriure-ho i predir-ho.
- La incertesa i les dades: són un fenomen central de l'anàlisi estructural de la música en el present en diferents moments del procés de resolució de problemes en el qual resulta clau la presentació i interpretació d'aquestes estructures. Aquesta categoria inclou el reconeixement del lloc de la variació en els processos, la possessió d'un sentit de quantificació d'aquesta variació, l'admissió d'incertesa i error en els mesuraments i els coneixements sobre l'atzar. Així mateix, comprèn l'elaboració, interpretació i valoració de les conclusions extretes en situacions on la incertesa i les dades són fonamentals.

b) Les competències bàsiques en ciència i tecnologia són aquelles que proporcionen un acostament al món físic i a la interacció responsable amb ell des

d'accions, tant individuals com col·lectives, orientades a la conservació i millora del medi natural, decisives per a la protecció i manteniment de la qualitat de vida i el progrés dels pobles. Aquestes competències contribueixen al desenvolupament del pensament científic, perquè inclouen l'aplicació dels mètodes propis de la racionalitat científica i les destreses tecnològiques, que condueixen a l'adquisició de coneixements, al contrast d'idees i l'aplicació dels descobriments al benestar social.

Les competències en ciència i tecnologia capaciten a ciutadans responsables i respectuosos que desenvolupen judicis crítics sobre els fets científics i tecnològics que se succeeixen al llarg dels temps, passats i actuals. Aquestes competències han de capacitar, bàsicament, per a identificar, plantejar i resoldre situacions de la vida quotidiana –personal i social– anàlogament a com s'actua enfront dels reptes i problemes propis de l'activitats científiques i tecnològiques. Per a l'adequat desenvolupament de les competències en ciència i tecnologia resulta necessari abordar els sabers o coneixements científics relatius a la física, la química, la biologia, la geologia, les matemàtiques i la tecnologia, els quals es deriven de conceptes, processos i situacions interconnectades. Aquests sabers l'alumnat els adquirirà en l'ensenyament general (ESO, Batxillerat) Es requereix igualment el foment de destreses que permeten utilitzar i manipular eines i màquines tecnològiques, així com utilitzar dades i processos científics per a aconseguir un objectiu; és a dir, identificar preguntes, resoldre problemes, arribar a una conclusió o prendre decisions basades en proves i arguments. Així mateix, aquestes competències inclouen actituds i valors relacionats amb l'assumpció de criteris ètics associats a la ciència i a la tecnologia, l'interès per la ciència, el suport a la investigació científica i la valoració del coneixement científic; així com el sentit de la responsabilitat en relació a la conservació dels recursos naturals i a les qüestions mediambientals i a l'adopció d'una actitud adequada per a aconseguir una vida física i mental saludable en un entorn natural i social.

3. Competència digital. És aquella que implica l'ús creatiu, crític i segur de les tecnologies de la informació i la comunicació per a aconseguir els objectius

relacionats amb el treball, l'ocupabilitat, l'aprenentatge, l'ús del temps lliure, la inclusió i participació en la societat.

Aquesta competència suposa, a més de l'adequació als canvis que introdueixen les noves tecnologies en l'alfabetització, la lectura i l'escriptura de la música, un conjunt nou de coneixements, habilitats i actituds necessàries avui dia per a ser competent en un entorn digital.

Requereix de coneixements relacionats amb el llenguatge específic bàsic: textual, numèric, icònic, visual, gràfic i sonor, així com les seues pautes de descodificació i transferència. Això comporta el coneixement de les principals aplicacions informàtiques. Suposa també l'accés a les fonts i el processament de la informació; i el coneixement dels drets i les llibertats que assisteixen a les persones en el món digital.

Igualment, precisa del desenvolupament de diverses destreses relacionades amb l'accés a la informació, el processament i ús per a la comunicació, la creació de continguts, la seguretat i la resolució de problemes, tant en contextos formals com no formals i informals. La persona ha de ser capaç de fer un ús habitual dels recursos tecnològics disponibles amb la finalitat de resoldre els problemes reals d'un mode eficient, així com avaluar i seleccionar noves fonts d'informació i innovacions tecnològiques, a mesura que van apareixent, en funció de la seua utilitat per a escometre tasques o objectius específics.

L'adquisició d'aquesta competència requereix a més actituds i valors que permeten a l'usuari adaptar-se a les noves necessitats establides per les tecnologies, la seua apropiació i adaptació als propis fins i la capacitat d'interaccionar socialment entorn d'elles. Es tracta de desenvolupar una actitud activa, crítica i realista cap a les tecnologies i els mitjans tecnològics, valorant les seues fortaleces i debilitats i respectant principis ètics en el seu ús. D'altra banda, la competència digital implica la participació i el treball col·laboratiu, així com la motivació i la curiositat per l'aprenentatge i la millora en l'ús de les tecnologies. Per tant, per a l'adequat desenvolupament de la competència digital resulta necessari abordar:

- La informació: això comporta la comprensió de com es gestiona la informació i de com es posa a la disposició dels usuaris, així com el coneixement i maneig de diferents motors de cerca i bases de dades, sabent triar aquells que responen millor a les pròpies necessitats d'informació.
- Igualment, suposa saber analitzar i interpretar la informació que s'obté, acarar i avaluar el contingut dels mitjans de comunicació en funció de la seua validesa, fiabilitat i adequació entre les fonts, tant en línia com offline. I finalment, la competència digital suposa saber transformar la informació en coneixement a través de la selecció apropiada de diferents opcions d'emmagatzematge.
- La comunicació: suposa prendre consciència dels diferents mitjans de comunicació digital i de diversos paquets de programari de comunicació i del seu funcionament, així com els seus beneficis i mancances en funció del context i dels destinataris. Al mateix temps, implica saber quins recursos poden compartir-se públicament i el valor que tenen, és a dir, conèixer de quina manera les tecnologies i els mitjans de comunicació poden permetre diferents formes de participació i col·laboració per a la creació de continguts que produïsquen un benefici comú. Això suposa el coneixement de qüestions ètiques com la identitat digital i les normes d'interacció digital.
- La creació de continguts: implica saber com els continguts digitals poden realitzar-se en diversos formats (text, àudio, vídeo, imatges) així com identificar els programes/aplicacions que millor s'adapten al tipus de contingut que es vol crear. Suposa també la contribució al coneixement de domini públic (wikis, fòrums públics, revistes), tenint en compte les normatives sobre els drets d'autor i les llicències d'ús i publicació de la informació.
- La seguretat: implica conèixer els diferents riscos associats a l'ús de les tecnologies i de recursos en línia i les estratègies actuals per a evitar-los, la qual cosa suposa identificar els comportaments adequats en l'àmbit digital

per a protegir la informació, pròpia i d'altres persones, així com conèixer els aspectes addictius de les tecnologies.

- La resolució de problemes: aquesta dimensió suposa conèixer la composició dels dispositius digitals, els seus potencials i limitacions en relació a la consecució de metes personals, així com saber on cercar ajuda per a la resolució de problemes teòrics i tècnics, la qual cosa implica una combinació heterogènia i ben equilibrada de les tecnologies digitals i no digitals més importants en aquesta àrea de coneixement.

4. Aprendre a aprendre. És una competència fonamental per a l'aprenentatge permanent que es produeix al llarg de la vida i que té lloc en diferents contextos formals, no formals i informals.

Aquesta competència es caracteritza per l'habilitat per a iniciar, organitzar i persistir en l'aprenentatge. Això exigeix, en primer lloc, la capacitat per a motivar-se per aprendre. Aquesta motivació depèn del fet que es genere la curiositat i la necessitat d'aprendre, que l'estudiant se senta protagonista del procés i del resultat del seu aprenentatge i, finalment, que arribe a aconseguir les metes d'aprenentatge proposades i, amb això, que es produïska en ell una percepció d'acte-eficàcia. Tot l'anterior contribueix a motivar-li per a abordar futures tasques d'aprenentatge.

En segon lloc, quant a l'organització i gestió de l'aprenentatge, la competència d'aprendre a aprendre requereix conèixer i controlar els propis processos d'aprenentatge per a ajustar-los als temps i les demandes de les tasques i activitats que condueixen a l'aprenentatge. La competència d'aprendre a aprendre desemboca en un aprenentatge cada vegada més eficaç i autònom. Aquesta competència inclou una sèrie de coneixements i destreses que requereixen la reflexió i la presa de consciència dels propis processos d'aprenentatge. Així, els processos de coneixement es converteixen en objecte del coneixement i, a més, cal aprendre a executar-los adequadament. Aprendre a aprendre inclou coneixements sobre els processos mentals implicats en l'aprenentatge (com s'aprèn). A més, aquesta competència incorpora el coneixement que posseeix l'estudiant sobre el seu propi procés d'aprenentatge

que es desenvolupa en tres dimensions: a) el coneixement que té sobre el que sap i desconeix, del que és capaç d'aprendre, del que li interessa, etcètera; b) el coneixement de la disciplina en la qual es localitza la tasca d'aprenentatge i el coneixement del contingut concret i de les demandes de la tasca mateixa; i c) el coneixement sobre les diferents estratègies possibles per a afrontar la tasca. Tot aquest coneixement es bolca en destreses d'autoregulació i control inherents a la competència d'aprendre a aprendre, que es concreten en estratègies de planificació en les quals es reflecteix la meta d'aprenentatge que es persegueix, així com el pla d'acció que es té previst aplicar per a aconseguir-la; estratègies de supervisió des de les quals l'estudiant va examinant l'adequació de les accions que està desenvolupant i l'aproximació a la meta; i estratègies d'avaluació des de les quals s'analitza tant el resultat com del procés que s'ha dut a terme. La planificació, supervisió i avaluació són essencials per a desenvolupar aprenentatges cada vegada més eficaços. Totes elles inclouen un procés reflexiu que permet pensar abans d'actuar (planificació), analitzar el curs i l'ajust del procés (supervisió) i consolidar l'aplicació de bons plans o modificar els que resulten incorrectes (avaluació del resultat i del procés). Aquestes tres estratègies haurien de potenciar-se en els processos d'aprenentatge i de resolució de problemes en els quals participen els estudiants.

Aprendre a aprendre es manifesta tant individualment com en grup. En tots dos casos el domini d'aquesta competència s'inicia amb una reflexió conscient sobre els processos d'aprenentatge als quals es lliura un mateix o el grup. No sols són els propis processos de coneixement, sinó que, també, el mode en què els altres aprenen es converteix en objecte d'escrutini. D'aquí ve que la competència d'aprendre a aprendre s'adquirisca també en el context del treball en equip. Els professors han de procurar que els estudiants siguin conscients del que fan per a aprendre i cerquen alternatives. Moltes vegades aquestes alternatives es posen de manifest quan es tracta d'esbrinar què és el que fan els altres en situacions de treball cooperatiu.

Respecte a les actituds i valors, la motivació i la confiança són crucials per a l'adquisició d'aquesta competència. Ambdues es potencien des del plantejament

de metes realistes a curt, mitjà i llarg termini. En aconseguir-se les metes augmenta la percepció d'acte-eficàcia i la confiança, i amb això s'eleva els objectius d'aprenentatge de manera progressiva. Les persones han de ser capaces de secundar-se en experiències vitals i d'aprenentatge prèvies amb la finalitat d'utilitzar i aplicar els nous coneixements i capacitats en altres contextos, com els de la vida privada i professional, l'educació i la formació. Saber aprendre en un determinat àmbit implica ser capaç d'adquirir i assimilar nous coneixements i arribar a dominar capacitats i destreses pròpies d'aquest àmbit. En la competència d'aprendre a aprendre pot haver-hi una certa transferència de coneixement d'un camp a un altre, encara que saber aprendre en un àmbit no significa necessàriament que se sàpia aprendre en un altre. Per això, la seua adquisició ha de dur-se a terme en el marc de l'ensenyament de les diferents àrees i matèries de l'àmbit formal, i també dels àmbits no formal i informal.

Podria concloure's que per a l'adequat desenvolupament de la competència d'aprendre a aprendre es requereix d'una reflexió que afavorisca un coneixement dels processos mentals als quals es lliuren les persones quan aprenen, un coneixement sobre els propis processos d'aprenentatge, així com el desenvolupament de la destresa de regular i controlar el propi aprenentatge que es duu a terme.

5. Competències socials i cíviques. Aquestes impliquen l'habilitat i capacitat per a utilitzar els coneixements i actituds sobre la societat, entesa des de les diferents perspectives, en la seua concepció dinàmica, canviant i complexa, per a interpretar fenòmens i problemes socials en contextos cada vegada més diversificats; per a elaborar respostes, prendre decisions i resoldre conflictes, així com per a interactuar amb altres persones i grups conforme a normes basades en el respecte mutu i en conviccions democràtiques. A més d'incloure accions a un nivell més pròxim i mediat a l'individu com a part d'una implicació cívica i social.

Es tracta, per tant, de conjuminar l'interès per aprofundir i garantir la participació en el funcionament democràtic de la societat, tant en l'àmbit públic com privat, i

preparar a les persones per a exercir la ciutadania democràtica i participar plenament en la vida cívica i social gràcies al coneixement de conceptes i estructures socials i polítiques i al compromís de participació activa i democràtica.

a) La competència social es relaciona amb el benestar personal i col·lectiu. Exigeix entendre el mode en què les persones poden procurar-se un estat de salut física i mental òptim, tant per a elles mateixes com per a les seues famílies i per al seu entorn social pròxim, i saber com un estil de vida saludable pot contribuir a això. Per a poder participar plenament en els àmbits social i interpersonal és fonamental adquirir els coneixements que permeten comprendre i analitzar de manera crítica els codis de conducta i els usos generalment acceptats en les diferents societats i entorns, així com les seues tensions i processos de canvi. La mateixa importància té conèixer els conceptes bàsics relatius a l'individu, al grup, a l'organització del treball, la igualtat i la no discriminació entre homes i dones i entre diferents grups ètnics o culturals, la societat i la cultura. Així mateix, és essencial comprendre les dimensions intercultural i socioeconòmica de les societats europees i percebre les identitats culturals i nacionals com un procés sociocultural dinàmic i canviant en interacció amb l'europea, en un context de creixent globalització.

Els elements fonamentals d'aquesta competència inclouen el desenvolupament d'unes certes destreses com la capacitat de comunicar-se d'una manera constructiva en diferents entorns socials i culturals, mostrar tolerància, expressar i comprendre punts de vista diferents, negociar sabent inspirar confiança i sentir empatia. Les persones han de ser capaces de gestionar un comportament de respecte a les diferències expressat de manera constructiva. Així mateix, aquesta competència inclou actituds i valors com una forma de col·laboració, la seguretat en un mateix i la integritat i honestedat. Les persones han d'interessar-se pel desenvolupament socioeconòmic i per la seua contribució a un major benestar social de tota la població, així com la comunicació intercultural, la diversitat de valors i el respecte a les diferències, a més d'estar disposades a superar els prejudicis i a comprometre's en aquest sentit.

b) La competència cívica es basa en el coneixement crític dels conceptes de

democràcia, justícia, igualtat, ciutadania i drets humans i civils, així com de la seua formulació en la Constitució espanyola, la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea i en declaracions internacionals, i de la seua aplicació per part de diverses institucions a escala local, regional, nacional, europea i internacional. Això inclou el coneixement dels esdeveniments contemporanis, així com dels esdeveniments més destacats i de les principals tendències en les històries nacional, europea i mundial, així com la comprensió dels processos socials i culturals de caràcter migratori que impliquen l'existència de societats multiculturals en el món globalitzat.

Les destreses d'aquesta competència estan relacionades amb l'habilitat per a interactuar eficaçment en l'àmbit públic i per a manifestar solidaritat i interès per resoldre els problemes que afecten l'entorn escolar i a la comunitat, ja siga local o més àmplia. Comporta la reflexió crítica i creativa i la participació constructiva en les activitats de la comunitat o de l'àmbit mediat i immediat, així com la presa de decisions en els contextos local, nacional o europeu i, en particular, mitjançant l'exercici del vot i de l'activitat social i cívica.

Les actituds i valors inherents a aquesta competència són aquells que es dirigeixen al ple respecte dels drets humans i a la voluntat de participar en la presa de decisions democràtiques a tots els nivells, siga el que siga el sistema de valors adoptat. També inclou manifestar el sentit de la responsabilitat i mostrar comprensió i respecte dels valors compartits que són necessaris per a garantir la cohesió de la comunitat, basant-se en el respecte dels principis democràtics. La participació constructiva inclou també les activitats cíviques i el suport a la diversitat i la cohesió socials i al desenvolupament sostenible, així com la voluntat de respectar els valors i la intimitat dels altres i la recepció reflexiva i crítica de la informació procedent dels mitjans de comunicació.

Per tant, per a l'adequat desenvolupament d'aquestes competències és necessari comprendre i entendre les experiències col·lectives i l'organització i funcionament del passat i present de les societats, la realitat social del món en el qual es viu, els seus conflictes i les motivacions d'aquests, els elements que són comuns i els que són diferents, així com els espais i territoris en què es desenvolupa la vida dels

grups humans, i els seus assoliments i problemes, per a comprometre's personal i col·lectivament en la seua millora, participant així de manera activa, eficaç i constructiva en la vida social i professional.

Així mateix, aquestes competències incorporen formes de comportament individual que capaciten a les persones per a conviure en una societat cada vegada més plural, dinàmica, canviant i complexa per a relacionar-se amb els altres; cooperar, comprometre's i afrontar els conflictes i proposar activament perspectives d'afrontament, així com prendre perspectiva, desenvolupar la percepció de l'individu en relació a la seua capacitat per a influir en el social i elaborar argumentacions basades en evidències.

Adquirir aquestes competències suposa ser capaç de posar-se en el lloc de l'altre, acceptar les diferències, ser tolerant i respectar els valors, les creences, les cultures i la història personal i col·lectiva dels altres.

6. Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor. Implica la capacitat de transformar les idees en actes. Això significa adquirir consciència de la situació a intervenir o resoldre, i saber triar, planificar i gestionar els coneixements, destreses o habilitats i actituds necessaris amb criteri propi, amb la finalitat d'aconseguir l'objectiu previst.

Aquesta competència és present en els àmbits personal, social, escolar i laboral en els quals es desemboliquen les persones, permetent-los el desenvolupament de les seues activitats i l'aprofitament de noves oportunitats. Constitueix igualment el fonament d'altres capacitats i coneixements més específics, i inclou la consciència dels valors ètics relacionats.

L'adquisició d'aquesta competència és determinant en la formació de futurs ciutadans emprenedors, contribuint així a la cultura de l'emprenedoria. En aquest sentit, la seua formació ha d'incloure coneixements i destreses relacionats amb les oportunitats de carrera i el món del treball, l'educació econòmica i financera o el coneixement de l'organització i els processos empresarials, així com el desenvolupament d'actituds que comporten un canvi de mentalitat que afavorisca la iniciativa emprenedora, la capacitat de pensar de manera creativa,

de gestionar el risc i de manejar la incertesa. Aquestes habilitats resulten molt importants per a afavorir el naixement d'emprenedors socials, com els denominats intraprenedors (emprenedors que treballen dins d'empreses o organitzacions que no són seues), així com de futurs empresaris.

Entre els coneixements que requereix la competència sentit d'iniciativa i esperit emprenedor s'inclou la capacitat de reconèixer les oportunitats existents per a les activitats personals, professionals i comercials. També inclou aspectes de major amplitud que proporcionen el context en el qual les persones viuen i treballen, com ara la comprensió de les línies generals que regeixen el funcionament de les societats i les organitzacions sindicals i empresarials, així com les econòmiques i financeres; l'organització i els processos empresarials; el disseny i la implementació d'un pla (la gestió de recursos humans i/o financers); així com la postura ètica de les organitzacions i el coneixement de com aquestes poden ser un impuls positiu, per exemple, mitjançant el comerç just i les empreses socials. Així mateix, aquesta competència requereix de les següents destreses o habilitats essencials: capacitat d'anàlisi; capacitats de planificació, organització, gestió i presa de decisions; capacitat d'adaptació al canvi i resolució de problemes; comunicació, presentació, representació i negociació efectives; habilitat per a treballar, tant individualment com dins d'un equip; participació, capacitat de lideratge i delegació; pensament crític i sentit de la responsabilitat; autoconfiança, avaluació i acte-avaluació, ja que és essencial determinar els punts forts i febles d'un mateix i d'un projecte, així com avaluar i assumir riscos quan estiga justificat (maneig de la incertesa i assumpció i gestió del risc).

Finalment, requereix el desenvolupament d'actituds i valors com: la predisposició a actuar d'una forma creadora i imaginativa; l'autoconeixement i l'autoestima; l'autonomia o independència, l'interès i esforç i l'esperit emprenedor. Es caracteritza per la iniciativa, la pro-activitat i la innovació, tant en la vida privada i social com en la professional. També està relacionada amb la motivació i la determinació a l'hora de complir els objectius, ja siguin personals o establits en comú amb uns altres, inclòs l'àmbit laboral.

Així doncs, per a l'adequat desenvolupament de la competència sentit de la iniciativa i esperit emprenedor resulta necessari abordar:

- La capacitat creadora i d'innovació: creativitat i imaginació; autoconeixement i autoestima; autonomia i independència; interès i esforç; esperit emprenedor; iniciativa i innovació.
- La capacitat pro-activa per a gestionar projectes: capacitat d'anàlisi; planificació, organització, gestió i presa de decisions; resolució de problemes; habilitat per a treballar tant individualment com de manera col·laborativa dins d'un equip; sentit de la responsabilitat; avaluació i acte-avaluació.
- La capacitat d'assumpció i gestió de riscos i maneig de la incertesa: comprensió i assumpció de riscos; capacitat per a gestionar el risc i manejar la incertesa.
- Les qualitats de lideratge i treball individual i en equip: capacitat de lideratge i delegació; capacitat per a treballar individualment i en equip; capacitat de representació i negociació.
- Sentit crític i de la responsabilitat: sentit i pensament crític; sentit de la responsabilitat

7. Consciència i expressions culturals. Implica conèixer, comprendre, apreciar i valorar amb esperit crític, amb una actitud oberta i respectuosa, les diferents manifestacions culturals i artístiques, utilitzar-les com a font d'enriquiment i gaudi personal i considerar-les com a part de la riquesa i patrimoni dels pobles. Aquesta competència incorpora també un component expressiu referit a la pròpia capacitat estètica i creadora i al domini d'aquelles capacitats relacionades amb els diferents codis artístics i culturals, per a poder utilitzar-les com a mitjà de comunicació i expressió personal. Implica igualment manifestar interès per la participació en la vida cultural i per contribuir a la conservació del patrimoni cultural i artístic, tant de la pròpia comunitat com d'altres comunitats. Així doncs, la competència per a la consciència i expressió cultural requereix de coneixements que permeten accedir a les diferents manifestacions sobre

l'herència cultural (patrimoni cultural, historicoartístic, literari, filosòfic, tecnològic, mediambiental, etcètera) a escala local, nacional i europea i el seu lloc en el món. Comprèn la concreció de la cultura en diferents autors i obres, així com en diferents gèneres i estils, tant de les belles arts (música, pintura, escultura, arquitectura, cinema, literatura, fotografia, teatre i dansa) com d'altres manifestacions artístic-culturals de la vida quotidiana (habitatge, vestit, gastronomia, arts aplicades, folklore, festes...). Incorpora així mateix el coneixement bàsic de les principals tècniques, recursos i convencions dels diferents llenguatges artístics i la identificació de les relacions existents entre aquestes manifestacions i la societat, la qual cosa suposa també tenir consciència de l'evolució del pensament, els corrents estètics, les modes i els gustos, així com de la importància representativa, expressiva i comunicativa dels factors estètics en la vida quotidiana.

Aquests coneixements són necessaris per a posar en funcionament destreses com l'aplicació de diferents habilitats de pensament, perceptives, comunicatives, de sensibilitat i sentit estètic per a poder comprendre-les, valorar-les, emocionar-se i gaudir-les. L'expressió cultural i artística exigeix també desenvolupar la iniciativa, la imaginació i la creativitat expressada a través de codis artístics, així com la capacitat d'emprar diferents materials i tècniques en el disseny de projectes.

A més, en la mesura en què les activitats culturals i artístiques suposen amb freqüència un treball col·lectiu, cal disposar d'habilitats de cooperació i tenir consciència de la importància de secundar i apreciar les contribucions alienes. El desenvolupament d'aquesta competència suposa actituds i valors personals d'interès, reconeixement i respecte per les diferents manifestacions artístiques i culturals, i per la conservació del patrimoni.

- Exigeix així mateix valorar la llibertat d'expressió, el dret a la diversitat cultural, el diàleg entre cultures i societats i la realització d'experiències artístiques compartides. Al seu torn, comporta un interès per participar en la vida cultural i, per tant, per comunicar i compartir coneixements, emocions i sentiments a partir d'expressions artístiques.

- Així doncs, per a l'adequat desenvolupament de la competència per a la consciència i expressió cultural resulta necessari abordar:
- El coneixement, estudi i comprensió tant dels diferents estils i gèneres artístics com de les principals obres i produccions del patrimoni cultural i artístic en diferents períodes històrics, les seues característiques i les seues relacions amb la societat en la qual es creen, així com les característiques de les obres d'art produïdes, tot això mitjançant el contacte amb les obres d'art. Està relacionada, igualment, amb la creació de la identitat cultural com a ciutadà d'un país o membre d'un grup.
- L'aprenentatge de les tècniques i recursos dels diferents llenguatges artístics i formes d'expressió cultural, així com de la integració de diferents llenguatges.
- El desenvolupament de la capacitat i intenció d'expressar-se i comunicar idees, experiències i emocions pròpies, partint de la identificació del potencial artístic personal (aptitud/talent). Es refereix també a la capacitat de percebre, comprendre i enriquir-se amb les produccions del món de l'art i de la cultura.
- La potenciació de la iniciativa, la creativitat i la imaginació pròpies de cada individu de cara a l'expressió de les pròpies idees i sentiments. És a dir, la capacitat d'imaginar i realitzar produccions que suposen recreació, innovació i transformació. Implica el foment d'habilitats que permeten reelaborar idees i sentiments propis i aliens i exigeix desenvolupar l'autoconeixement i l'autoestima, així com la capacitat de resolució de problemes i assumptió de riscos.
- L'interès, estima, respecte, gaudi i valoració crítica de les obres artístiques i culturals que es produeixen en la societat, amb un esperit obert, positiu i solidari.
- La promoció de la participació en la vida i l'activitat cultural de la societat en què es viu, al llarg de tota la vida. Això porta implícits comportaments que afavoreixen la convivència social.

- El desenvolupament de la capacitat d'esforç, constància i disciplina com a requisits necessaris per a la creació de qualsevol producció artística de qualitat, així com habilitats de cooperació que permeten la realització de treballs col·lectius.

Les competències clau i els objectius

1. Les competències clau hauran d'estar estretament vinculades als objectius definits per a l'Ensenyaments Professionals de Música.
2. La relació de les competències clau amb els objectius de les diferents assignatures del currículum fa necessari dissenyar estratègies per a promoure i avaluar les competències des de les etapes educatives inicials i intermèdies fins a la seua posterior consolidació en etapes superiors, que portaran als alumnes i alumnes a desenvolupar actituds i valors, així com un coneixement de base conceptual i un ús de tècniques i estratègies que afavoriran la seua incorporació a la vida adulta i que serviran de fonament per al seu aprenentatge al llarg de la seua vida.
3. L'adquisició eficaç de les competències clau per part de l'alumnat i la seua contribució a l'assoliment dels objectius de les diferents assignatures, des d'un caràcter interdisciplinari i transversal, requereix del disseny d'activitats d'aprenentatge integrades que permeten avançar cap als resultats d'aprenentatge de més d'una competència al mateix temps.

Les competències clau en el currículum

1. Les competències clau han d'estar integrades en les àrees o matèries de les propostes curriculars, i en elles definir-se, explicitar-se i desenvolupar-se prou els resultats d'aprenentatge que els alumnes i alumnes han d'aconseguir.
2. Les competències han de desenvolupar-se en els àmbits de l'educació formal, no formal i informal al llarg de l'Educació Primària, l'Educació Secundària Obligatòria i el Batxillerat, i en l'educació permanent al llarg de tota la vida.
3. Totes les àrees o matèries del currículum han de participar, des del seu àmbit corresponent, en el desenvolupament de les diferents competències de l'alumnat.
4. La selecció dels continguts i les metodologies ha d'assegurar el

desenvolupament de les competències clau al llarg de la vida acadèmica.

5. Els criteris d'avaluació han de servir de referència per a valorar el que l'alumnat sap i sap fer en cada àrea o matèria. Aquests criteris d'avaluació es desglossen en estàndards d'aprenentatge avaluable. Per a valorar el desenvolupament competencial de l'alumnat, seran aquests estàndards d'aprenentatge avaluable, com a elements de major concreció, observables i mesurables, els que, en posar-se en relació amb les competències clau, permetran graduar el rendiment o acompliment aconseguït en cadascuna d'elles.

6. El conjunt d'estàndards d'aprenentatge avaluable d'una àrea o matèria determinada donarà lloc al seu perfil d'àrea o matèria. Atès que els estàndards d'aprenentatge avaluable es posen en relació amb les competències, aquest perfil permetrà identificar aquelles competències que es desenvolupen a través d'aquesta àrea o matèria.

7. Totes les àrees i matèries han de contribuir al desenvolupament competencial. El conjunt d'estàndards d'aprenentatge avaluable de les diferents àrees o matèries que es relacionen amb una mateixa competència dona lloc al perfil d'aquesta competència (perfil de competència). L'elaboració d'aquest perfil facilitarà l'avaluació competencial de l'alumnat.

Estratègies metodològiques per a treballar per competències a l'aula

Tot procés d'ensenyament-aprenentatge ha de partir d'una planificació rigorosa del que es pretén aconseguir, tenint clar quins són els objectius o metes, quins recursos són necessaris, quins mètodes didàctics són els més adequats i com s'avalua l'aprenentatge i es retroalimenta el procés.

Els mètodes didàctics han de triar-se en funció del que se sap que és òptim per a aconseguir les metes proposades i en funció dels condicionants en els quals té lloc l'ensenyament.

La naturalesa de la matèria, les condicions socioculturals, la disponibilitat de recursos i les característiques dels alumnes i alumnes condicionen el procés d'ensenyament-aprenentatge, per la qual cosa serà necessari que el mètode

seguit pel professor s'ajuste a aquests condicionants amb la finalitat de propiciar un aprenentatge competencial en l'alumnat.

Els mètodes han de partir de la perspectiva del docent com a orientador, promotor i facilitador del desenvolupament competencial en l'alumnat; a més, han d'enfocar-se a la realització de tasques o situacions-problema, plantejades amb un objectiu concret, que l'alumnat ha de resoldre fent un ús adequat dels diferents tipus de coneixements, destreses, actituds i valors; així mateix, han de tenir en compte l'atenció a la diversitat i el respecte pels diferents ritmes i estils d'aprenentatge mitjançant pràctiques de treball individual i cooperatiu. En l'actual procés d'inclusió de les competències com a element essencial del currículum, cal assenyalar que qualsevol de les metodologies seleccionades pels docents per a afavorir el desenvolupament competencial dels alumnes i alumnes ha d'ajustar-se al nivell competencial inicial d'aquests. A més, és necessari seqüenciar l'ensenyament de tal mode que es partisca d'aprenentatges més simples per a avançar gradualment cap a uns altres més complexos. Un dels elements clau en l'ensenyament per competències és despertar i mantenir la motivació cap a l'aprenentatge en l'alumnat, la qual cosa implica un nou plantejament del paper de l'alumne, actiu i autònom, conscient de ser el responsable del seu aprenentatge.

Els mètodes docents hauran d'afavorir la motivació per aprendre en els alumnes i alumnes i, a tal fi, els professors han de ser capaços de generar en ells la curiositat i la necessitat per adquirir els coneixements, les destreses i les actituds i valors presents en les competències. Així mateix, amb el propòsit de mantenir la motivació per aprendre és necessari que els professors procurin tot tipus d'ajudes perquè els estudiants compreguen el que aprenen, sàpien per a què ho aprenen i siguin capaços d'usar l'après en diferents contextos dins i fora de l'aula. Per a potenciar la motivació per l'aprenentatge de competències es requereixen, a més, metodologies actives i contextualitzades. Aquelles que faciliten la participació i implicació de l'alumnat i l'adquisició i ús de coneixements en situacions reals, seran les que generen aprenentatges més transferibles i duradors. Les metodologies actives han de secundar-se en estructures d'aprenentatge

cooperatiu, de manera que, a través de la resolució conjunta de les tasques, els membres del grup coneixen les estratègies utilitzades pels seus companys i poden aplicar-les a situacions similars.

Per a un procés d'ensenyament-aprenentatge competencial les estratègies interactives són les més adequades, en permetre compartir i construir el coneixement i dinamitzar la sessió de classe mitjançant l'intercanvi verbal i col·lectiu d'idees. Les metodologies que contextualitzen l'aprenentatge i permeten l'aprenentatge per projectes, els centres d'interès, l'estudi de casos o l'aprenentatge basat en problemes afavoreixen la participació activa, l'experimentació i un aprenentatge funcional que facilitarà el desenvolupament de les competències, així com la motivació dels alumnes i alumnes en contribuir decisivament a la transferibilitat dels aprenentatges.

El treball per projectes, especialment rellevant per a l'aprenentatge per competències, es basa en la proposta d'un pla d'acció amb el qual se cerca aconseguir un determinat resultat pràctic. Aquesta metodologia pretén ajudar l'alumnat a organitzar el seu pensament afavorint en ells la reflexió, la crítica, l'elaboració d'hipòtesis i la tasca investigadora a través d'un procés en el qual cadascun assumeix la responsabilitat del seu aprenentatge, aplicant els seus coneixements i habilitats a projectes reals. S'afavoreix, per tant, un aprenentatge orientat a l'acció en el qual s'integren diverses àrees o matèries: els estudiants posen en joc un conjunt ampli de coneixements, habilitats o destreses i actituds personals, és a dir, els elements que integren les diferents competències.

Així mateix, resulta recomanable l'ús del portafolis, que aporta informació extensa sobre l'aprenentatge de l'alumnat, reforça l'avaluació contínua i permet compartir resultats d'aprenentatge. El portafolis és una eina motivadora per a l'alumnat que potencia la seua autonomia i desenvolupa el seu pensament crític i reflexiu. La selecció i ús de materials i recursos didàctics constitueix un aspecte essencial de la metodologia. El professorat ha d'implicar-se en l'elaboració i disseny de diferents tipus de materials, adaptats als diferents nivells i als diferents estils i ritmes d'aprenentatge dels alumnes i alumnes, a fi d'atendre la diversitat a l'aula i personalitzar els processos de construcció dels aprenentatges. S'ha de potenciar

l'ús d'una varietat de materials i recursos, considerant especialment la integració de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació en el procés d'ensenyament-aprenentatge que permeten l'accés a recursos virtuals.

Finalment, és necessària una adequada coordinació entre els docents sobre les estratègies metodològiques i didàctiques que s'utilitzen. Els equips educatius han de plantejar-se una reflexió comuna i compartida sobre l'eficàcia de les diferents propostes metodològiques amb criteris comuns i consensuats. Aquesta coordinació i l'existència d'estratègies establides connexió permeten abordar amb rigor el tractament integrat de les competències i progressar cap a una construcció col·laborativa del coneixement.

Objectius

Objectius Generals en els Ensenyaments Professionals

Els ensenyaments Professionals de música contribuiran a desenvolupar en els alumnes capacitats generals i els valors cívics propis del sistema educatiu i, a més, les capacitats següents:

- a) Fomentar l'audició de la música i establir conceptes estètics propis que permeten fonamentar i desenvolupar criteris interpretatius individuals.
- b) Desenvolupar la sensibilitat artística i el criteri estètic com a font de formació i enriquiment personal.
- c) Analitzar i valorar críticament les diferents manifestacions i estils musicals.
- d) Conèixer les aportacions de la música al desenvolupament personal de l'individu i al desenvolupament col·lectiu de les societats.
- e) Participar en activitats de difusió cultural musical que permeten experimentar amb la música i gaudir de la música.
- f) Conèixer i emprar amb precisió el vocabulari específic relatiu als conceptes científics i artístics de la música.
- g) Conèixer i valorar el patrimoni musical com a part integrant del patrimoni històric i cultural de la Humanitat.
- h) Conèixer i valorar la importància de la música pròpia de la Comunitat Valenciana, així com les seues característiques i manifestacions més importants.

Objectius Específics en els Ensenyaments Professionals

Els ensenyaments professionals de música hauran de contribuir a l'adquisició, per part de l'alumnat, de les capacitats següents:

- a) Superar amb domini i capacitat crítica els objectius i continguts plantejats.
- b) Conèixer els elements bàsics dels llenguatges musicals, les seues característiques, funcions i evolucions en els diferents contextos històrics.

- c) Utilitzar l'«orella interna» com a base de l'afinació, de l'audició harmònica i de la interpretació musical.
- d) Formar una imatge ajustada de les possibilitats i característiques musicals tant a nivell individual com en la relació amb el grup, amb la disposició necessària per a saber integrar-se com un membre més del mateix o com a responsable del conjunt.
- e) Compartir vivències musicals de grup a l'aula i fora d'ella que permeten enriquir la relació afectiva amb la música a través del cant i de participació instrumental en grup.
- f) Utilitzar el cos i la ment per a adquirir la tècnica necessària i així, concentrar-se en l'audició i interpretació musical.
- g) Interrelacionar i aplicar els coneixements adquirits en totes les assignatures que componen el currículum juntament amb les vivències i experiències pròpies per a aconseguir una interpretació artística de qualitat.
- h) Adquirir i aplicar les destreses necessàries per a resoldre les dificultats que sorgisquen en la interpretació de la música.
- i) Practicar la improvisació i la transposició com a elements inherents a la creativitat musical.
- j) Interpretar, individualment o dins de l'agrupació corresponent, obres escrites en tots els llenguatges musicals, aprofundint en el coneixement dels diferents estils i èpoques, així com en els recursos interpretatius de cadascun d'ells.
- k) Actuar en públic amb autocontrol, domini de la memòria musical i capacitat comunicativa.
- l) Adquirir autonomia personal en la comunicació musical.
- m) Consolidar hàbits d'estudi adequats i continuats en funció de la dificultat dels continguts de les assignatures dels diferents cursos i nivells.
- n) Conèixer i aplicar les tècniques de l'instrument o de la veu d'acord amb les exigències de les obres.

Objectius Propis en els Ensenyaments Professionals

Els ensenyaments de Música de Cambra dels ensenyaments professionals de música tindran com a objectiu contribuir a desenvolupar l'alumnat les següents capacitats:

- a) Valorar la música de cambra com un aspecte fonamental de la formació musical i instrumental.
- b) Aplicar en tot moment l'audició polifònica per a escoltar simultàniament les diferents parts al mateix temps que s'executa la pròpia.
- c) Utilitzar una àmplia i variada gamma sonora de manera que l'ajust de so es realitzi en funció dels altres instruments del conjunt i de les necessitats estilístiques i interpretatives de l'obra.
- d) Conèixer i realitzar els gestos bàsics que permeten la interpretació coordinada sense director.
- e) Conèixer les diverses convencions interpretatives vigents en diferents períodes de música instrumental, especialment les referides a l'escriptura rítmica o a l'ornamentació.

Continguts

Continguts Propis en els Ensenyaments Professionals

Els ensenyaments de Música de Cambra dels ensenyaments professionals de música tindran com a objectiu contribuir a desenvolupar l'alumnat les següents capacitats:

1. La unitat sonora: respiració, atac, vibrato, colps d'arc, afinació, articulació, ritme i fraseig.
2. Agògica i dinàmica.
3. Estudi i pràctica dels gestos anacrúsics necessaris per a tocar sense director.
4. Equilibri sonor i de plans.

5. Anàlisi i interpretació d'obres bàsiques del repertori que incloguen diferents estils.
6. Conjunt d'instruments monòdics.
7. Quartet de corda: igualtat de so en els diferents atacs de l'arc, vibrato, afinació, etc., distribució de l'arc per al fraseig.
8. Quintet de vent: igualtat en els atacs, articulació, frasege, etc. Respiració, afinació i vibrato.
9. Conjunt de metalls.
10. Pràctica cambrística en formacions distintes.
11. Cambra amb piano: equilibri en els atacs dins de la diversitat de respostes.
12. Equilibri de cordes, vent i piano. Articulacions, afinació, fraseig, etc.
13. Estudi d'obres de cambra amb clau o instrument polifònic obligat.
14. Aplicació dels coneixements de baix continu a l'acompanyament d'un o diversos solistes.
15. Audicions comparades de grans intèrprets per a analitzar de manera crítica les característiques de les seues diferents versions.

Metodologia

1. Tocar escales i arpegjis amb notes llargues i treballar els continguts propis d'un en un per a valorar les dificultats que ens trobarem en la interpretació en grup. Després anar combinant els continguts fins a aconseguir reunir-los tots, de manera que l'alumne s'habitue a pensar d'una manera global i a adaptar la seua interpretació als altres. Més endavant, en lloc de tocar notes llargues es poden introduir variacions rítmiques.
2. Triar un fragment musical i realitzar diferents versions per a descobrir les possibilitats de la interpretació en grup. És important deixar que els alumnes cerquen la seua pròpia versió per a fomentar la seua capacitat de decisió i la posada en comú dels diferents criteris.

3. Escoltar sense l'instrument el guió (la partitura) de l'obra, tractant de conèixer totes les parts. També en estudiar amb l'instrument s'ha de treballar el màxim possible amb el guió, sobretot en aquells instruments que interpreten amb partícels. Finalment, tant en els assajos com en les classes, tots els components del grup han de tenir el guió a mà per a poder tenir una visió completa de tots els aspectes que formen part de la música de cambra.
4. Fomentar en els alumnes que formen el grup la creació d'una atmosfera de disciplina, cerca d'un objectiu comú, intercomunicació musical i no musical (acció continuada de motivació); mantenint-los actius en tot moment.
5. Realitzar gravacions d'audicions i assajos de classe per a ser analitzades posteriorment en classe o a casa. Fer-los veure que aquest recurs és fonamental en el procés cambristic, ja que en tenir una audició diferent de la qual es té des del faristol permet escoltar el resultat del conjunt.

Avaluació

Criteris d'avaluació generals

1. Interpretar obres de diferents èpoques i estils dins de l'agrupació corresponent. Amb aquest criteri es pretén avaluar la capacitat d'unificació del criteri interpretatiu entre tots els components del grup i l'equilibri sonor entre les parts.
2. Actuar com a responsable del grup dirigint la interpretació col·lectiva mentre realitza la seua pròpia part. Mitjançant aquest criteri es pretén verificar que l'alumne té coneixement global de la partitura i sap utilitzar els gestos necessaris per a la concertació. Així mateix, es poden valorar els seus criteris sobre la unificació del so, timbre, vibrato, afinació i fraseig.
3. Llegir a primera vista una obra de xicoteta dificultat en l'agrupació corresponent. Aquest criteri pretén constatar la capacitat de l'alumnat per a desembolicar-se amb autonomia en la lectura d'un text, el seu grau de fluïdesa i comprensió de l'obra.
4. Estudiar a casa les obres corresponents al repertori programat. Mitjançant aquest criteri es pretén avaluar el sentit de la responsabilitat com a

membre d'un grup, la valoració que té del seu paper dins del mateix i el respecte per la interpretació musical.

5. Interpretació pública d'obres d'estils i èpoques diverses. Aquest criteri constata la unificació del frasege, la precisió rítmica, l'equilibri sonor, la preparació de canvis dinàmics i d'accentuació, així com l'adequació interpretativa al caràcter i a l'estil de la música interpretada.

6.- Interpretació pública d'una obra contemporània amb formació instrumental heterogènia. Mitjançant aquest criteri es pretén comprovar el grau de comprensió del llenguatge contemporani, el coneixement d'efectes i grafies, així com l'equilibri sonor dins d'un conjunt d'instruments de morfologies diverses i poc habituals.

Criteris d'avaluació propis

1. Interès de l'alumne en l'assignatura.
2. Actitud enfront de les orientacions pedagògiques del professor.
3. Regularitat en l'assistència a classe.

Criteris d'avaluació específics

Al llarg del curs els alumnes tindran que:

1. Interpretar obres amb el suficient nivell de qualitat en correspondència amb els objectius i la seua maduració psicoevolutiva.
2. L'aspecte anterior suposa, a més, un hàbit d'expressió musical dona cara al públic, activitat que es distribuirà en freqüents audicions al llarg del curs. El caràcter diferenciador, quant a l'aplicació dels conceptes, ve determinat per les corresponents obres, peces i exercicis del programa de cada curs.
3. Coordinació amb l'equip docent per a analitzar la consecució i profunditat dels objectius generals del grau.
4. Analitzar els criteris d'avaluació, identificació en cadascun les capacitats, els continguts que inclou i els indicadors dels objectius de l'assignatura.
5. La Regularitat en l'estudi i la trajectòria en aquest.

Procediments d'avaluació

1. Avaluació contínua. A més de tenir en compte els criteris d'avaluació s'ha de valorar l'interès per aprendre, així com la superació dels diferents graus de dificultat tant tècnics com musicals. Encara que la tècnica és imprescindible; ja que es tracta del mitjà per a obtenir els resultats musicals, és aquest últim aspecte (el musical) el que ha de ser prioritari. La fi que es pretén en aquesta assignatura és el desenvolupament dels alumnes com a músics en general, però sobretot com a músics cambrístics.

2. Audicions quadrimestrals. L'audició forma part del procés de preparació d'una obra. Per a culminar el treball d'una obra s'ha d'interpretar en públic. Així mateix, les audicions serveixen per a valorar en l'escena i davant un públic els progressos, no sols musicals, sinó també de comunicació, autocontrol i fins i tot en alguns casos de desenvolupament artístic. Tots els alumnes de cambra hauran de realitzar almenys dues audicions al llarg del curs.

3. Assistència a les classes i la convivència dins del grup. Cal destacar l'especial importància que tenen, en aquesta assignatura, d'una banda, la no assistència a alguna classe perjudica a tot el grup al qual es pertany, i fins i tot pot afectar altres grups i per tant a la correcta organització de l'assignatura. D'altra banda, una mala convivència, o una poc integrada relació per part d'algun integrant amb la resta del grup, pot entorpir el treball dels assajos i de les classes. Per tot això, a l'hora d'avaluar es tindrà molt en compte tant les faltes d'assistència com les possibles desavinences o falta de responsabilitat amb la resta d'integrants del grup.

Criteris de promoció

1. Els alumnes promocionaran de curs quan hagen superat la totalitat de les assignatures de cada curs o tinguen avaluació negativa com a màxim en dues assignatures. En el supòsit d'assignatures pendents referides a pràctica instrumental o cant, la recuperació haurà de realitzar-se en la classe del curs següent si forma part d'aquest.

2. La qualificació negativa en tres o més assignatures d'un o diversos cursos impedirà la promoció d'un alumne al curs següent.

3. Els alumnes que al final del 6è curs tingueren arracades d'avaluació positiva tres assignatures o més hauran de repetir el curs íntegrament. Quan la qualificació negativa es produísca en una o dues assignatures, només serà preceptiu cursar les assignatures pendents.

Procediment de recuperació del curs anterior

Les assignatures pendents hauran de superar-se mitjançant un examen extraordinari globalitzador proposat pel professor o col·lectiu de professors encarregats de l'avaluació. Aquest examen es podrà realitzar durant qualsevol dels tres trimestres del curs següent al qual consta l'assignatura o assignatures pendents. Aquestes assignatures es consideraran superades si l'alumne demostra haver adquirit les competències necessàries i aconseguits els objectius del curs. El programa a interpretar podrà ser confeccionat amb repertori triat tant del curs anterior pendent com del curs vigent que l'alumne estiga cursant. La prova de recuperació serà elaborada pel professor o grup de professors encarregats de l'avaluació, atesa la idiosincràsia del grup instrumental al qual pertany l'alumne en el moment de la recuperació.

Mínims exigibles

Els mínims exigibles en l'assignatura de Música de Cambra comporten la consecució, d'almenys un 80%, dels objectius propis de l'assignatura enumerats amb antelació.

Així mateix, serà necessari assistir amb regularitat a classe, estudiar el repertori, fomentar el bon fer del grup i participar en les audicions proposades pel professorat o el centre, mostrant la solvència necessària per a actuar en públic.

El professor podrà baixar la nota trimestral o final un 20% en cas de mal comportament de l'alumne.

Procediment de recuperació durant el curs

En l'avaluació contínua, es recupera en el moment que es demostra el nivell adequat en l'avaluació.

Recuperació en les proves extraordinàries

Aquells alumnes que cursen l'assignatura de Música de Cambra en els Ensenyaments Professionals i hagen suspès l'assignatura el mes de juny, podran recuperar-la en un examen extraordinari, el qual versarà sobre els continguts treballats en la programació individual de cada professor.

Els exàmens extraordinaris podran ser avaluats, tant individualment pel professor de l'assignatura com per un col·lectiu de professors de l'assignatura. Qualsevol possibilitat de les esmentades anteriorment serà decidida pels professors encarregats d'impartir l'assignatura de Música de Cambra.

Pèrdua de l'avaluació contínua

Es considerarà que un alumne ha perdut el dret a l'avaluació contínua quan acumule vuit o més faltes d'assistència durant tot el curs. Podrà ser avaluat al juny mitjançant un tribunal format per un mínim de tres professors encarregats d'impartir l'assignatura de Música de Cambra. Haurà de presentar un programa concorde als mínims exigibles i d'acord amb el nivell del curs del qual ha perdut el dret a l'avaluació contínua.

Límit de permanència

El límit de permanència en els ensenyaments professionals de música serà de vuit anys. L'alumne no podrà romandre més de dos anys en el mateix curs, excepte en 6è curs, fins a completar el límit de permanència.

Activitats

En l'assignatura de música de cambra, es contempen activitats pròpies i complementàries. Encara que a continuació es mostren les més habituals, poden dur-se a terme unes altres que sorgisquen d'iniciatives del professorat o del centre.

Pròpies

Realització d'audicions-concerte, a càrrec de tots els alumnes de l'assignatura, mostrant el que han treballat durant els diferents períodes del curs. Les dates coincidirán amb les diferents avaluacions de cada trimestre.

Complementàries

Col·laboració en les audicions-concert amb les diferents activitats del centre en les que es requerisca la seua participació.

Materials

Repertori, bibliografia i recursos didàctics

1. Obres del repertori cambrístic de diferents estils i agrupacions que presenten una dificultat tècnica d'acord amb el seu nivell, tant individual com col·lectivament.
2. Tocar escales i arpegis amb notes llargues i treballar els continguts específics d'un en un per a valorar les dificultats que ens trobarem en la interpretació en grup. Després anar combinant els continguts fins a aconseguir reunir-los tots, de manera que l'alumne s'habitue a pensar d'una manera global i adaptar la seua interpretació als altres. Més endavant, en lloc de tocar notes llargues es poden introduir variacions rítmiques.
3. Triar un fragment musical i realitzar diferents versions per a descobrir les possibilitats de la interpretació en grup. És important deixar que els alumnes cerquen la seua pròpia versió per a fomentar la seua capacitat de decisió i la posada en comú dels diferents criteris.
4. F.-R Tranchefort: "GUIA DE LA MÚSICA DE CAMBRA".
5. Ulrich Michels: "ATLES DE MÚSICA" (2 volums).
6. Roberto Braccini: "VOCABULARI INTERNACIONAL DE TERMES MUSICALS".
7. Equip de música amb doble platina, CD, ràdio i plat de disc de vinil.
8. Micròfon i peu de micro que adaptat a l'equip permet la gravació de les classes i de les audicions quadrimestrals que es realitzen a l'aula de càmera.

Distribució temporal dels continguts per cursos i trimestres

Consideracions generals

A l'hora d'establir els continguts propis ens trobem amb un problema dins de l'assignatura de música de cambra. Dins dels continguts, hi ha 7 en concret que es refereixen a la pràctica cambrística en diverses agrupacions (instruments monòdics, amb piano, quartet de cordes, etc.). El tocar en l'una o l'altra agrupació no té el per què ser sinònim de major o menor dificultat i per tant no es poden classificar aquests continguts en un curs o un altre atès aquest criteri. A més, ens trobem a l'hora d'establir els grups amb la dependència horària dels alumnes i de manca o excés d'uns certs instruments. Per aquestes raons, encara que en aquesta programació s'haja pres la decisió de triar com a continguts propis dels cursos (referent a grups) els concernents a instruments monòdics, cambra amb piano i cambra amb clau, els alumnes podran practicar en qualsevol altra mena de formació diferent.

Per a tractar que la formació de l'alumnat siga el més integral possible, el centre tractarà que l'alumnat tinga diferents oportunitats de participació en formacions diverses al llarg dels seus estudis. No obstant això, donada la pròpia naturalesa de la interpretació de la música de cambra, també es pot optar per la creació de grups estables al llarg del temps per a un major aprofundiment en una mena de formació. Aquestes dues opcions es consideraran atenent les recomanacions del professorat que dona l'assignatura.

TERCER D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS

Distribució temporal dels continguts

Primer trimestre

- Realització per separat de cadascun dels components d'un grup dels gestos corresponents a la codirecció del grup mentre executa la seua pròpia part.
- Anàlisi i posterior interpretació d'obres de diferents èpoques i estils dins de l'agrupació corresponent.
- Interpretació pública d'obres d'estils i èpoques diverses.
- Interpretació de les obres corresponents al repertori programat separatament i amb anterioritat a la interpretació conjunta.
- Lectura a primera vista d'obres de xicoteta dificultat en l'agrupació corresponent per a desenvolupar la capacitat interpretativa.

Segon trimestre

- Interpretació pública d'obres contemporània amb formació instrumental heterogènia amb la finalitat de descobrir les noves possibilitats tímbriques.
- Treball conjunt
- Desenvolupament progressiu de la unitat sonora, pel que fa a respiració, fraseig, afinació, colps d'arc, atacs, vibrato i articulació a partir del treball en grup.
- Treball individual i conjunt de l'agògica i la dinàmica.
- Treball conjunt de l'equilibri sonor, respectant les exigències del repertori segons èpoques i estils.

Tercer trimestre

- Formació de conjunts de càmera propis del repertori tradicional com ara quartets de corda, quintets de vent, o conjunt de metalls i integració de l'alumnat en els mateixos amb la finalitat de conèixer repertoris diversos i adaptar-se a les exigències tímbriques de cadascun d'ells.
- Formació de conjunts d'instruments monòdics i coneixement i interpretació de les obres més representatives del repertori propi.

- Equilibri i afinació en el repertori tradicional de cambra de solista acompanyat amb piano.
- Estudi del repertori barroc amb instruments propis de l'esmentat període i aplicació dels coneixements relatius al baix continu i el xifratge inherent.
- Audicions comparades de grans intèrprets amb la finalitat de desenvolupar el sentit crític de l'alumne.

Competències específiques

- Ser capaç d'interpretar el repertori propi de l'assignatura de música de cambra amb un sentit del pols i del ritme apropiat a les exigències d'estil de les diferents obres.
- Ser competent en l'aplicació d'un equilibri sonor apropiat a la formació i respectant les exigències del repertori segons èpoques i estils.
- Ser capaç d'interpretar les obres de repertori amb cant amb les exigències pròpies d'estil i d'equilibri sonor segons les característiques de la veu a la qual s'acompanya.
- Ser capaç d'entendre i interpretar tots aquells signes de notació nous, propis de la música dels segles XX i XXI segons la formació a la qual van dirigits.
- Demostrar un desenvolupament progressiu de la unitat sonora pel que fa a respiració, frasege, afinació, colps d'arc, atacs, vibratos, i articulació a partir del treball en equip.
- Demostrar un domini de la relaxació i dels moviments corporals que permeten una interpretació òptima i equilibrada dels diferents membres de la formació.
- Ser competent en aplicar convencions interpretatives segons estils i èpoques ateses les diferents formacions instrumentals i/ o instrumentals amb cant.
- Ser capaç de relacionar-se adequadament amb la resta de companys durant els assajos i classes amb el professor de l'assignatura.

- Demostrar una actitud d'acte superació en el domini tècnic de l'instrument i en el desenvolupament de les habilitats que constituïran els recursos fonamentals per a la interpretació en grup.

QUART D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS

Distribució temporal dels continguts

Primer trimestre

- Realització per separat de cadascun dels components d'un grup dels gestos corresponents a la codirecció del grup mentre executa la seua pròpia part.
- Anàlisi i posterior interpretació d'obres de diferents èpoques i estils dins de l'agrupació corresponent.
- Interpretació pública d'obres d'estils i èpoques diverses.
- Interpretació de les obres corresponents al repertori programat separatament i amb anterioritat a la interpretació conjunta.
- Lectura a primera vista d'obres de xicoteta dificultat en l'agrupació corresponent per a desenvolupar la capacitat interpretativa.

Segon trimestre

- Interpretació pública d'obres contemporània amb formació instrumental heterogènia amb la finalitat de descobrir les noves possibilitats tímbriques.
- Treball conjunt
- Desenvolupament progressiu de la unitat sonora, pel que fa a respiració, frasege, afinació, colps d'arc, atacs, vibrato i articulació a partir del treball en grup.
- Treball individual i conjunt de l'agògica i la dinàmica.
- Treball conjunt de l'equilibri sonor, respectant les exigències del repertori segons èpoques i estils.

Tercer trimestre

- Formació de conjunts de càmera propis del repertori tradicional com ara quartets de corda, quintets de vent, o conjunt de metalls i integració de l'alumnat en els mateixos amb la finalitat de conèixer repertoris diversos i adaptar-se a les exigències tímbriques de cadascun d'ells.
- Formació de conjunts d'instruments monòdics i coneixement i interpretació de les obres més representatives del repertori propi.

- Equilibri i afinació en el repertori tradicional de cambra de solista acompanyat amb piano.
- Estudi del repertori barroc amb instruments propis de l'esmentat període i aplicació dels coneixements relatius al baix continu i el xifratge inherent.
- Audicions comparades de grans intèrprets amb la finalitat de desenvolupar el sentit crític de l'alumne.

Competències específiques

- Ser capaç de realitzar per separat els gestos corresponents a la codirecció del grup mentre s'executa la pròpia part.
- Ser competent en l'aplicació d'un equilibri sonor apropiat a la formació i respectant les exigències del repertori segons èpoques i estils.
- Ser capaç d'interpretar les obres de repertori amb cant amb les exigències pròpies d'estil i d'equilibri sonor segons les característiques de la veu a la qual s'acompanya.
- Ser hàbil en la interpretació de totes aquelles indicacions relatives a ornamentació i mensuració dels diferents períodes de l'escriptura instrumental.
- Ser hàbil en la lectura i interpretació de totes aquelles notacions pròpies de la música instrumental i vocal contemporània.
- Demostrar un desenvolupament progressiu de la unitat sonora pel que fa a respiració, frasege, afinació, colps d'arc, atacs, vibratos, i articulació a partir del treball en equip.
- Ser capaç d'aconseguir una percepció interna de la pròpia relaxació que permeti aconseguir un perfecte equilibri del cos i equilibri sonor de la formació.
- Ser competent en aplicar convencions interpretatives segons estils i èpoques ateses les diferents formacions instrumentals i/ o instrumentals amb cant.
- Demostrar una actitud positiva davant els consells del professor de l'assignatura de música de cambra i en la relació amb els companys de la formació

cambrística que permeten el desenvolupament continuat de la capacitat autocrítica.

- Ser hàbil en el desenvolupament de les estratègies apreses en classe per a resoldre els problemes tècnics que es plantegen en l'estudi diari.
- Ser capaç d'utilitzar adequadament els mitjans informàtics i tecnològics amb la finalitat de millorar i comprendre les diferents concepcions interpretatives del repertori de cambra que s'interpreta.

CINQUÈ D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS

Distribució temporal dels continguts

Primer trimestre

- Realització per separat de cadascun dels components d'un grup dels gestos corresponents a la codirecció del grup mentre executa la seua pròpia part.
- Anàlisi i posterior interpretació d'obres de diferents èpoques i estils dins de l'agrupació corresponent.
- Interpretació pública d'obres d'estils i èpoques diverses.
- Interpretació de les obres corresponents al repertori programat separatament i amb anterioritat a la interpretació conjunta.
- Lectura a primera vista d'obres de xicoteta dificultat en l'agrupació corresponent per a desenvolupar la capacitat interpretativa.

Segon trimestre

- Interpretació pública d'obres contemporània amb formació instrumental heterogènia amb la finalitat de descobrir les noves possibilitats tímbriques.
- Treball conjunt
- Desenvolupament progressiu de la unitat sonora, pel que fa a respiració, frasege, afinació, colps d'arc, atacs, vibrato i articulació a partir del treball en grup.
- Treball individual i conjunt de l'agògica i la dinàmica.
- Treball conjunt de l'equilibri sonor, respectant les exigències del repertori segons èpoques i estils.

Tercer trimestre

- Formació de conjunts de càmera propis del repertori tradicional com ara quartets de corda, quintets de vent, o conjunt de metalls i integració de l'alumnat en els mateixos amb la finalitat de conèixer repertoris diversos i adaptar-se a les exigències tímbriques de cadascun d'ells.
- Formació de conjunts d'instruments monòdics i coneixement i interpretació de les obres més representatives del repertori propi.

- Equilibri i afinació en el repertori tradicional de cambra de solista acompanyat amb piano.
- Estudi del repertori barroc amb instruments propis de l'esmentat període i aplicació dels coneixements relatius al baix continu i el xifratge inherent.
- Audicions comparades de grans intèrprets amb la finalitat de desenvolupar el sentit crític de l'alumne.

Competències específiques

- Ser capaç d'interpretar el repertori propi de l'assignatura de música de cambra amb un sentit del pols, tempo i ritme apropiat, aplicant els gestos corresponents a la codirecció del grup mentre s'executa la pròpia part.
- Ser capaç de fer un treball tant individual com conjunt que cristal·litze en un equilibri sonor adequat a l'estil i al compositor.
- Ser capaç d'interpretar les obres de repertori amb cant amb les exigències pròpies d'estil i d'equilibri sonor segons les característiques de la veu a la qual s'acompanya.
- Ser hàbil en la interpretació de totes aquelles grafies pròpies dels diferents períodes de l'escriptura instrumental.
- Demostrar un desenvolupament progressiu de la unitat sonora pel que fa a respiració, frasege, afinació, colps d'arc, atacs, vibratos, i articulació a partir del treball en equip.
- Ser capaç d'aconseguir una percepció interna de la pròpia relaxació que permeta aconseguir un perfecte equilibri del cos i equilibri sonor de la formació.
- Ser capaç de reconèixer i distingir aquelles formacions pròpies de la música de cambra, així com les convencions interpretatives inherents a cadascuna d'elles.
- Demostrar una actitud positiva davant els consells del professor de l'assignatura de música de cambra i en la relació amb els companys de la formació cambrística que permeten el desenvolupament continuat de la capacitat autocrítica.

- Ser capaç de relacionar-se adequadament amb la resta de companys durant els assajos i classes amb el professor de l'assignatura.
- Ser hàbil en el desenvolupament de les estratègies apreses en classe per a resoldre els problemes tècnics que es plantegen en l'estudi diari tant a nivell individual com col·lectiu.
- Ser capaç d'utilitzar adequadament els mitjans informàtics i tecnològics amb la finalitat de millorar i comprendre les diferents concepcions interpretatives del repertori de cambra que s'interpreta.

SISÈ D'ENSENYAMENTS PROFESSIONALS

Distribució temporal dels continguts

Primer trimestre

- Realització per separat de cadascun dels components d'un grup dels gestos corresponents a la codirecció del grup mentre executa la seua pròpia part.
- Anàlisi i posterior interpretació d'obres de diferents èpoques i estils dins de l'agrupació corresponent.
- Interpretació pública d'obres d'estils i èpoques diverses.
- Interpretació de les obres corresponents al repertori programat separatament i amb anterioritat a la interpretació conjunta.
- Lectura a primera vista d'obres de xicoteta dificultat en l'agrupació corresponent per a desenvolupar la capacitat interpretativa.

Segon trimestre

- Interpretació pública d'obres contemporània amb formació instrumental heterogènia amb la finalitat de descobrir les noves possibilitats tímbriques.
- Treball conjunt
- Desenvolupament progressiu de la unitat sonora, pel que fa a respiració, frasege, afinació, colps d'arc, atacs, vibrato i articulació a partir del treball en grup.
- Treball individual i conjunt de l'agògica i la dinàmica.
- Treball conjunt de l'equilibri sonor, respectant les exigències del repertori segons èpoques i estils.

Tercer trimestre

- Formació de conjunts de càmera propis del repertori tradicional com ara quartets de corda, quintets de vent, o conjunt de metalls i integració de l'alumnat en els mateixos amb la finalitat de conèixer repertoris diversos i adaptar-se a les exigències tímbriques de cadascun d'ells.
- Formació de conjunts d'instruments monòdics i coneixement i interpretació de les obres més representatives del repertori propi.

- Equilibri i afinació en el repertori tradicional de cambra de solista acompanyat amb piano.
- Estudi del repertori barroc amb instruments propis de l'esmentat període i aplicació dels coneixements relatius al baix continu i el xifratge inherent.
- Audicions comparades de grans intèrprets amb la finalitat de desenvolupar el sentit crític de l'alumne.

Competències específiques

1. Ser capaç d'interpretar les diverses convencions vigents en diferents períodes de la música instrumental.
2. Ser capaç d'escoltar les diferents parts del conjunt al mateix temps que s'interpreta la pròpia, mostrant la sensibilitat auditiva necessària per a perfeccionar gradualment la qualitat sonora, així com la competència en l'ajust sonor als altres membres del grup, en funció de les necessitats estilístiques i interpretatives de cada obra.
3. Ser eficient en la pràctica de la música de conjunt i saber integrar-se en formacions cambrístiques de diversa consideració.
4. Ser capaç de comprendre i llegir partitures escrites per a conjunts de cambra, així com de llegir i seguir les parts d'altres instruments i comprendre les seues peculiaritats (arcs, respiracions, modes d'execució, etc.).
5. Mostar una eficiència en les diferents possibilitats tècniques que es desprenen del control corporal i de la pròpia relaxació que permeta un equilibri sonor concorde a la formació instrumental que s'acompanya.
6. Ser capaç d'analitzar, valorar i comparar les diferents manifestacions artístiques amb les manifestacions musicals per a aconseguir una major qualitat en la seua interpretació musical.
7. Ser capaç de debatre i arribar a un acord amb la resta de membres que conformen el grup musical respecte a les diferents opcions interpretatives.

8. Ser capaç de connectar estilística i emocionalment amb la resta de components del grup i realitzar els gestos necessaris que permeten la comunicació i la coordinació per a una òptima interpretació sense director.
9. Ser apte per a expandir un treball individual i de conjunt en l'equilibri sonor i afinació.

Atenció a la diversitat

En el cas que hi haguera algun alumne amb necessitats específiques que requerisquen una atenció a la diversitat, es realitzaran les pertinents adaptacions curriculars.

TIC i mesures de sensibilització

Segons característiques, condicions i recursos disponibles, s'incorporaran mesures per a difondre les bones pràctiques en l'ús de les tecnologies de la informació i comunicació, així com mesures dirigides a la sensibilització, prevenció i erradicació de qualsevol tipus de violència i discriminació per causa d'intolerància, especialment referida a condicions de discapacitat, gènere, orientació i identitat sexual, ètnia o creences religioses.

Pla de convivència

Es respectaran i promouran els acords i continguts per a la convivència escolar adoptats en el pla de convivència i que quedaran reflectits en el reglament de règim intern del centre.